DZIENNIK HANDLOWY Y EKONOMICZNY

Zawieraiący wszelkie Okoliczności Pisma, Uwagi i Myśli Patryotyczne, do Handlu, Fabryk i Ekonomiki ściągaiące się.

ROKU TRZECIEGO CZĘŚĆ VII. VIII. i IX

TOM III.

Lipiec, Szerpien, Wrzesień, 1788.

W WARSZAWIE
Na Krakowskim Przedmieściu Nro: 438.
NAKŁADEM i STARANIEM AUTORA
Dziennika Handlowego.

LIPIEC, SIERPIEŃ.

Karta.

— Uwia-

IV.

IV. *O Fabrykach Kraiowych.*

V. *O Miastach Kraiowych.*

VI. *O Jarmarkach Kraiowych.*

VII. *O Kontraktach Kraiowych.*

bel-

WRZESIEN.

Dal.

Ta Część IX. Kosztuie Złł: 2. przez Prenumeratę zaś na cały Rok złł: 18. a z Pocztą i złł: 6. na Połroka zaś przez połowę.

DZIENNIK HANDLOWY Y EKONOMICZNY.

Zaymuiący w sobie wszelkie Okoliczności Pisma, Uwagi Patryotyczne do Handlu Fabryk i Ekonomiki ściągaiące się.

Roku Trzeciego Część IX.

Wrzesień 1788.

I.

— *Czynności i Urządzenia niektórych Juryzdykcyi Kraiowych, iako też różne Pisma i Proiekta Obywatelskie.*

— *Czynności Kom: Skar: Kor: wyięte z Raportu Jiy do Prześwietnéy Rady Nieustaiącéy.* (a)

(a) *Czynności szczególne Osoby interessuiące, są opuszczone.*

Maia.

2. Kommissya Summaryusze Generalne Proweniencyi Stępla *ex Quartali Januario à C. D.* Proweniencyi wszystkich, nadesłane odebrała.

— Kommissya na Notę Prześ: Kom: J.K.Mci Menniczney względem Konferencyi odpowiedziała.

3. Kommissya Płacę Mostowego i Grobelnego we Wsi Czertniu w Wtwie Wołyńskim Powiecie Łuckim leżącey wyznaczyła.

— Kommissya Tabakę w Gatunkach dwóch na Magazyny *Exportationis* wychodzącą podwyższyła.

10. Kommissya Paszport do Tabaki Zagraniczney w składzie Rzpltey będącey na Funtów 1800. wydała.

— Kommissya przeprowadzenia skupić się mianego Tytuniu Tureckiego do Fabryk Kraiowych Antrepryzie Tabaczney dozwoliła.

15. Kommissya Płacę Mostowego, czyli Grobelnego w Dobrach Wsi Poczesna, i Zawady zwanych w Woiewództwie Krakowskim leżących, J. W. Potockiey Starościny Olsztyńskiey Dziedzicznych ustanowiła.

— Kommissya Paszport na sprowadzenie Tabaki Zagraniczney Funtów 300. dla różnych Obywatelów Lubelskich wydała.

16. Kom-

Maia.

16. Kommissya Notę do J.K.Mci, i Prześw: Rady, z doniesieniem o powtórnie podwyższonéy Ceny Soli przez Kompaniią Pruską, podała.

— Kommissya na Notę Prześw: Kommissyi Jego K.Mości Menniczney *de Die 9. Presentis* datowanéy, odpowiedź dała.

17. Kommissya Summę Złł: Poll: 23,949. na Wydatki Extraordynaryine Ministrów za Granicą będących, z Funduszu Gabinetowego, podług Noty Prześw: Departamentu Interessów Cudzoziemskich, wypłacić nakazała.

— Kommissya Rachunki, Expensy, Kurdygardy, przy Moście na Pradze, oraz czyszczenie Kanału na chowanie Statków Mostowych, przez Ur: Kieńskiego Kommissarza Mostowego czynionéy, odebrała.

— Kommissya Rachunki Expensy na Reparacyą Mostu na Wiśle pod Warszawą, oraz Percepty z Mostu i Przewozu wybranéy, odebrała, i wreszcie w tych należnościach Administracyą Prowentów Mostu i Przewozu na rzecz Skarbu Koronnego kontynuowaną, mieć uznała.

20. Kommissya Summę Złł: 30,000. na Reparacyą Pałacu Rzpltéy na mieszkanie dla Posłów Ros-

Maia.

ſyiſkich kupionego, wypłacić nakazała.

21. Kommiſsya Płacę Moſtowego, czyli Grobelnego w Dobrach Jaraczewie, W. Jaraczewſkiego Staroſty Soleckiego Dziedzicznych, uſtanowiła.

— Kommiſsya za Tranſport Pieniędzy nazad do Prowincyi Ukraińſkiéy na opłatę Woyſka deſtynowanych, Summę Złł: 568. Ur: Kaſsyerowi téyże Prowincyi, wypłacić nakazała.

— Kommiſsya Notę do J.K.Mości i Prześw: Rady z kommunikacyą Raportu Ur: Superintendenta Prowincyi Ukraińſkiéy, względem gwałtowności Woyſk Roſsyiſkich Officyaliſtom Skarbowym czynionych, podała.

23. Kommiſsya na Notę Prześw: Departamentu Intereſsów Cudzoziemſkich, względem Produktów Kraiowych, na Taryffę z ſtrony Gallicyi nie przyimanych, odpowiedź dała.

24. Kommiſsya Reparacyą całkowitą Pałacu Rzpltéy na mieſzkanie dla Poſłów Roſsyiſkich nabytego, podług Planu aż do zakończenia, kontynuować Ur: Merliniemu zleciła.

— Kommiſsya na Notę Prześwietn: Departamentu Skarbowego Oboyga Narodów, względem podnieſionéy Ceny Rubli na przetopienie w Mennicy

Maia.

nicy J.K.Mości w Podatkach branych, odpowiedź dała.

27. Kommissya przeprowadzenia Tabaki Zagraniczney Funtów 8700. do składu Rzpltéy Szll: Reyzler i Hurtig, dozwoliła.

— Kommissya urządzenie względem chcących sprowadzenia Tabaki Zagraniczney w Punktach 5. wydała.

31. Kommissya Memoryał JW. Unruga względem spuszczenia z Procesu w Okoliczności Monety Zagraniczney N. Dawidowi Zkargowy zabraney, rezolwowała.

— Kommissya Memoryał Ur: Poschmana, względem nadgrody za okazać mianą Sol Wieliczcę wyrównywaiącą, rezolwowała.

— Kommissya na Notę Prześw: Kommissyi J.K.M. Menniczney, odpowiedź dała.

A. Ł. Xiąże *Poniński* P. W. K.

— *Czynności Kommissyi Skarbu Koron: z Miesiąca Czerwca.*

Czerwca.

2. Kommissya Licytacyą Arendy, Podatku Czopowego i Szelężnego z Miast Królewskich i Du-

chownych, odprawiła, i więcéy daiącym Kontrakty, przyznała.

— Kommisſya Notę do Prześw: Rady względem zabeſpieczenia Woyſkiem Pogranicznym Miaſta Zwańca i Jego Okolic podała.

4. Kommisſya Kontrakt na ſprowadzenie Tytuniu Tureckiego Funtów 1600. na rzecz Skarbu Koronnego Szla: Paſchalisowi, wydała.

— Kommisſya płacę Moſtowego, czyli Grobelnego we Wſiach Jakowice i Bobicz w Woiewództwie Wołyńſkim, Powiecie Włodzimirſkim leżących, uſtanowiła.

— Kommisſya Notę Prześwietn: Kommisſyi J.K.M. Menniczný względem powrócenia Cła od Miedzi na potrzebę Mennicy ſprowadzoney, opłaconego, rezolwowała. (r)

7. Kommisſya przeprowadzenia do Litwy z Zagranicy Tabaki Marocco Funtów 300. Szll: Kreibichowi, dozwoliła.

9. Kom-

(r) *Gdyby Mennica brała Miedź z Fabryki Kraiowéy Miedzianogurskiéy, o któréy doſtateczności iuż éſt w Dzienniku Przeſzło-rocznym na Kar: 105. tedy nie opłacałaby żadnego Cła.*

Czerwca.

9. Kommisya urządzenie w zamiarze doyścia iak naydokładniéy Expensy w Fabrykach Koronnych Tabacznych, przepisała.

10. Kommisya Notę do Kommissyi Litewskiéy, względem Cła od Kupców Koron: w Litwie wybieranego, podała.

11. Kommisya płacę Mostowego, czyli Grobelnego w Dobrach Wsi Meszkowicze zwanéy w Woiewództwie i Powiecie Kiiowskim leżącéy, ustanowiła.

— Kommisya Memoryał J. W. Moszyńskiego S. W. W. X. Litt: o wolne wprowadzenie Wina Węgierskiego nazad do Polski, rezolwowała.

14. Kommisya Summę Złł: 1800. na Expedycye przed Seymowe z Funduszu Extraordynaryinego, podług Assygnacyi Prześw: Rady, wypłacić nakazała.

— Kommisya Notę do J. K. Mości i Prześw: Rady względem Assygnowania Złł: 9500. z Funduszu Extraordynaryinego na Expensa Wissy nowy Nurt z strony Gallicyi w Gruntach Państw Rzeczypospolitéy robiącéy, podała.

— Kommisya Kontrakt o kupno Magazynu na Pradze, Żupa Solna zwanego z Ur: Drozdowskim

Czerwca.

za Summę Złł: 12.000. ugodzoną, Ur: Regentowi Kommissyi swoiéy, zawrzeć zleciła.

16. Kommissya Memoryał Ur: Sucheckiego ods: W. o ustanowienie Nowéy Komory Celnéy w Miasteczku Gura Kobyla, rezolwowała.

--- Kommissya Rapport J. W. Czackiego Starosty Nowogr: K. R. S. K. z pośrzodka siebie do Rewizyi rospoczętych Fabryk Solnych uproszonego, odebrawszy, tenże pilną uwagą rostrząsnęła, za tak dokładną czynność, prace i fatygi, tak z obowiązku Urzędowego, iako też gorliwości dobrego Obywatelstwa, dla pożytku Kraiu, bez oszczędzenia własnego nakładu podięte Temuż J. W. Czackiemu Wdzięczność i Szacunek oświadczyła; Rapport zaś wraz z Mappami in Archivo Kancellaryi Kommissyi swoiéy Produktem oznaczone, złożone i zachowane, mieć uznała.

--- Kommissya Notę do J. K. Mości i Prześw: Rady z doniesieniem o Fabrykach Solnych, podała.

--- Kommissya, iż Ofiary J. W. Krasińskiego S. O. w użyczeniu, lub wystawieniu Murów na Fabrykę Tabaczną w Mieście Dunaiowcach, teraz ieszcze zupełnie przyiąć nie może, oświadczyła.

19. Kom-

19. Kommiſsya Tabaki Szll: Rafałowicza Funtów 600. Sll: Tykla Funtów 1800. Komorze Kazimierz per Remiſsam do Komory Warſzawa, przeſłać dyſponowała.

20. Kommiſsya odebrawſzy Wiadomość o poznakach Soli w Mieście Lublinie znaydować ſię maiących, z gorliwości ſwoiéy o Dobro Kraiu do Zrewidowania mieyſc tych, doświadczenia poznaków i Kommiſsyi ſwéy doniesienia, z pośrzodka ſiebie J. W. Czackiego Staroſty Nowogr: uproſiła.

Od Dnia 22. Czerwca do Dnia oſtatniego tegoż Mieſiąca Seſsyi dla nie będącego Kompletu, nie było.

A. Ł. Xiąże *Ponińſki.* P. W. K.

Czynności Kommiſsyi Skar: Kor: z Mieſiąca Lipca i Sierpnia.

Lipiec i Sierpień.

Od Dnia 1. Lipca do Dnia 6. Sierpnia, Kommiſsyi dla nie będącego Kompletu nie było.

6. Kommiſsya płacę Moſtowego, czyli Grobelnego w Mieście Krakowie i pod Miaſtem, uſtanowiła.

Kom-

— Kommissya płacę Mostowego, czyli Grobelnego w Mieście Ryczywole W. Chmielewskiego S. J. K. M. Dziedzicznym, ustanowiła.

Od Dnia 7. Sierpnia do Dnia 1. Września Sessyi dla nie będącego Kompletu nie było.

A. Ł. Xiąże *Poniński* P. W. K.

Po doniesieniu w powszechności o Czynnościach Kommissyi Skar: Kor:, zostaie ieszcze uczynić niektóre szczególnieysze wyrazy z Czynności téyże Kommissyi, potrzebnych do Wiadomości Publiczney, iako to:

— *Kontrakt Kom: Skar: Kor: z JJ. PP. Rafałowiczem i Meyznerem Kommissantami Tabak Zagranicznych, i wysłuchanie na Obowiązki Kontraktu Przysięgi.*

Kommissya &c: Punkta do Kontraktu z Szll: Rafałowiczem i Meyznerem względem Kommissu przez nich przyiętego w sprowadzeniu Tabak Zagranicznych, ułożyła, i Przysięgi na dopełnienie takowych Punktów na Dniu 15. Marca Roku bieżącego, wysłuchała, których Punktów ułożonych, i wysłuchaney Przysięgi, takowa nastę-

następnie Osnowa: a Nayprzód, Punktów, czyli Kontraktu ſporządzonego. = Kommiſsya Rzeczypoſpolitéy Skarbu Koronnego, Kontrakt z Szla: Jchmość Panami Andrzeiem Rafałowiczem i Janem Meyznerem do Kommiſsu ſprowadzenia Tabak Zagranicznych, na rzecz Skarbu Koronnego użytemi, w naſtępuiących Punktach, zawarła.

1. Jchmość Panowie Kommiſsanci Rafałowicz i Meyzner, ſprowadzać będą Tabakę w Gatunkach od Kommiſsyi oddzieloną Specyfikacyą podanych, w naylepſzym Gatunku, i też w mieyſca, gdzie Kommiſsya wyſzczególni, doſtawiać obowiązuią ſię.

2. Za każdym zaś ſprowadzeniem Faktury Oryginalne, złożyć maią, których rzetelność, Przyſięgą wykonać mianą, Zaręczą.

3. Kommiſsya na ſiedm i pół Procent, oznacza od wyprzedanéy tylko Tabaki, odtrąciwſzy pobór Złł: 3. Gro: 15. do tąd opłacony, oraz Cło poſtanawia.

4. Pomienieni Jchmość Panowie Kommiſsanci, biorą na ſiebie wſzelkie riſico, tak na ſprowadzenie Tabaki z Zagranicy, jako rozeſſanie Onych,

tam,

tam, gdzie Kommiſsya Składy ułoży.

5. Gdyby Kommiſsya potrzebowała użycia Officyaliſtów, Rządowi Szll. Rafałowicza podległych, do wyprzedawania Tabak Zagranicznych, że Ciż bez Opłaty od Skarbu będą Szll. Rafałowicz oświadcza i zapewnia.

6. Skarb Koronny należącą za ſprowadzone Tabaki Zagraniczne, połowę zaraz Antycypować będzie, drugą zaś połowę, za doſtawieniem Tabaki wypłaci Złotem po Złł: 18. rachuiąc, podług Faktury Złł: 4. Ryńſkie, i 30. Kraycarów.

7. Ze Marocco Zagraniczna, taniey, ani drożey nie będzie ſprzedawana, iak Złł: 7. i pół Funt, Hollenderſka Złł: 7. i pół St=Omer Złł: 7. i pół, de Paris Tabaki Offembarſkiey Złotych 8. na inne zaś Gatunki, Ceny uſtanowić osobne Kommiſsya, oświadcza.

8. Porto i Korreſpondencyi Liſtów rachować nie będą Skarbowi, i Bonifikacyi żadney żądać nie maią.

9. Kontrakt ten na Rok Kommiſsya wydaie, zaczynaiąc od przyſtawienia Tabaki do Warſzawy, aż do wyiścia Kontraktu z Antrepryzą Tabaczną w Roku 1789.—Działo ſię w Warſzawie

na

na Sesyi Ekonomiczney Dnia 15. Miesiąca Marca Roku Pańskiego 1788.

Adam Łodzia Xiąże *Poniński* Podsk: W. K. mpp:

(L.S.) Andrzey Rafałowicz mpp.
Jan Meyzner. mpp.

— *Rota Przysięgi Szll: Rafałowicza i Meyznera.*

„ Ja N.N. Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu &c: iż będąc użytym do Kommissu, sprowadzania Tabak Zagranicznych dla Prześw: Kommissyi Skar: Kor:, Faktury rzetelne podawać będę, i umówionym odemnie Procentem kontentować się mam; żadnych innych zysków, oprócz Warunków w Kontrakcie wymienionych sobie, lub komukolwiek z naszych Korrespondentów nieudzielaiąc, oszczędzać ile możności Skarb będę, i cokolwiek w tey mierze Skarbowi użyteczniey-szym okaże się, to czynić, i Kommissyą o tym uwiadamiać zapewniam. Tak mi Panie Boże dopomóż, &c:

— *Ustanowienie Magazynów Exportationis Tabacznych, w Mławie, Szczucinie, Myżeńcu, i Kępnie.*

„ Kom-

„ Kommiſsya &c: w Zamiarze powiękſzenia Do-
„ chodu Tabacznego przychylaiąc ſię oraz do proź-
„ by Antrepryzy Tabaczney pod naſtępuiącemi wa-
„ runkami Magazyny Exportationis, w Mławie,
„ Szczucinie, Myſzeńcu i Kempnie uſtanawia; iż
„ z wyprzedaży w tychże Magazynach Tabak, trzy-
„ naście Procentu Skarbowi Koronnemu płacić o-
„ bowiązuie ſię, oraz taż Antrepryza ofiaruie ſię
„ przy każdym Magazynie iednego płacić Strażni-
„ ka po Złł: Poll: ſiedmset na Rok, którą należy-
„ tość w Kwartale naſtępuiącym na Czterech Stra-
„ żników do Kaſsy Generalney Jmportować maią.
„ Strażników zaś tych będzie Obowiązkiem, wſzel-
„ kich defraudacyi Tabak pilnować, Tabaki do Gra-
„ nicy, i za Granicę wywozić, lub konwoiować,
„ po Funt: naymniey 50. lub 100. w Pakach, a
„ te pod żadnym pozorem w Kraiu, ani otwiera-
„ ne, ani odpieczętowane nie będą, tym więcey
„ Komu Jnnemu do Tranſportu pod żadnym Pre-
„ textem powierzone bydź nie maią; Na co oso-
„ bną przepisaną Rotą Ciż Strażnicy Przyſięgę przed
„ Ur. Regentem wykonać maią. Zaleca ſię oraz
„ Officyaliſtom Komor mieyſcowych, których pod
„ tychże Piſarzów poddaie, oraz innych Pogra-

nicznych

„ nicznych pilną baczność na tychże Strażników, „ aby pod żadnym pretextem Tabaki do wyżéy „ wzmiankowanych Magazynów Exportationis wy- „ syłane, w Kraiu rozprzedawanemi nie były.

— *Rezolucya Kommissyi względem sprowadzić się mianych Kamieni 4183. Tytuniu Moldawskie-go i wyrobienia Onegoż.*

„ Kommissya &c: Ponieważ tak Rapport In- „ spektora Fabryki Warszawskiéy, iak Memoryał „ Entrepryzy Tabaczněy Kommissyą swoią przeko- „ nywaią, iż Fabryki Tabaczne zapasu przyzwoite- „ go nie maią, zleca téyże Entrepryzie, ażeby Kom- „ missyi swoiéy nieodwłócznie podała, tak Cenę „ i Gatunek sprowadzić żądanych Tytuniów, iako „ też mieysca zkąd żądaią, mieć też w Liście wy- „ szczególniła, a Kommissya na ten czas da swoią „ Rezolucyą.— Kamieni 4183. Moldawskiego Ty- „ tuniu w Warszawie oddzielnie złożone na prze- „ robienie, pozwala.

— *List Kom: Skarb: Kor: do Ur: Superyntendenta Prowincyi Wielko-Polskiéy, względem Kursu Monet Pruskich.*

„ Kom-

„ Kommiſsya &c: Liſt do Ur: Superintendenta
„ Prowincyi Wielko- olſkiéy, względem uwiado-
„ mienia o Kurſie Monety Nowéy Kraiowéy i ru-
„ ſkiéy w gatunkach rożnych będącéy, napisała —
„ Ktòrego Liſtu takowa naſtępuie osnowa. = Kom-
„ miſsya Rzeczypoſpolitéy Skarb: Kor: chcąc bydź
„ wiadomą, czy w Wielkiéy- olſzcze Moneta No-
„ wa w znacznéy znayduie ſię wielości, w iakich
„ gatunkach, i czy takowéy Monety ieſt rożnica w
„ Kurſie zwyczaynym od Monety Pruſkiéy, a ſzcze-
„ gulniéy Scheinde Mintæ, czyli zdawkowéy, czy
„ Moneta Pruſka zdawkowa w większéy, czy mniey-
„ ſzéy ieſt teraz, iak dawniéy mnogości, czy do
„ Kraiu Pruſkiego Zdawkową Monetę nazad wpu-
„ ſzczaią, i w Dochodach Publicznych w Kraiu
„ Pruſkim, tegoż Kraiu drobną Monetę biorą; Zle-
„ ca WMPanu, abyś Kommiſsyi ſwéy doſtatecznie
„ doniòſł, i ieżeli w dalſzym czaſie iakowa odmia-
„ na w Kraiu Pruſkim w téy mierze naſtąpi, u-
„ wiadomiał. „

II. o Targach

II.

O Targach Kraiowych.

DLa małości liczby Miast nadsyłaiących Targi swoie, Tabella nie daie się, ale tylko wciąż te się Targi specyfikuią, któ-re są nadesłane, iak następuie:

— *Targ Miasta Krakowa, iaki był w począ-tkach i ostatku Września specyfikuie się.*

		Dnia 2. Września		*Dn: 30. Wrześn:*	
		Złł:	Gr:	Złł:	Gr:
Zyta -	*Korzec*	16.	—	17.	—
Pszenica -	Ditto	20.	—	21.	—
Jęczmienia -	Ditto	15.	—	15.	—
Owsa -	Ditto	6.	10.	7.	15.
Grochu -	Ditto	16.	—	18.	—
Jagły -	Ditto	21.	10.	25.	—
Anyż -	-	-			
Siemie lniane	Ditto	19.	—	17.	3.
Siemie konopne	Ditto	14.	10.	13.	16.
Kaszaa tatarczana tro-iaka -	Ditto	32.	—	26.	26.

		Złł:	Gr:	Złł:	Gr:
Kasza Jęczmienna	Ditto	20.	24.	21.	10.
Gorzałki -	*Garniec*	6.	10.	6.	10.
Oleiu makowego lnian: i rzepak: -	Ditto	8.	—	8.	—
Łoiu topionego	*Kamień*	15.	12.	15.	12.
Wosku -	Ditto	66.	—	66.	—
Wełny -	Ditto	41.	—	30.	—
Saletry -	Ditto	38.	—	38.	—
Lnu - -	Ditto	16.	—	15.	4.
Konopi -	Ditto	15.	12.	14.	10.
Miodu praśnego	Ditto	16.	—	16.	—
Soli - -	5. Ditto	9.	10	9.	10.
Słoniny i Sadła	*Funt*	—	24.	—	24.
Masła -	Ditto	—	18.	—	18.
Szczeciny -	Ditto	36.	—	36.	—
Skóra surowa Wołow:	*Sztuka*	26.	—	26.	—
Ditto Ditto Krowia	Ditto	10.	—	10.	—
Ditto Ditto Jałowicza	Dit:	4.	—	4	—
Ditto Ditto Cielęca	Ditto	2.	6.	2.	6.

Którą to Specyfikacyą Targów dwóch wyżey wyrażonych podług zwyczaiu i Dyspozycyi Szl: Magistratu Krakow: z Protokułu wypisawszy, tę dla wiary i waloru przy zwykłey Pieczęci Ręką własną stwierdzam — Dan z Kancellaryi Prowentowey w Ratuszu Krakow: 4. Październ: 1788 — *Jan Zeidler* J. K. Mci

Mci Konsyliarz i Pisarz Prowentowy Miasta Krakowa. *(a)* Nadto ieszcze ten gorliwy Obywatel Miasta Krakowa, donosi ieszcze o Zbiorze Zboża w Okolicach Krakowa, iaki był, tak iak następuie:

— Zbior Zboża tego roczny w Okolicach Krakowa.

ZBior, przy dość piękney pogodzie, ktorą Bog Naywyższy, Gospodarzom w Roku ninieyszym podczas żniw użyczył, cieszy tutay mocno, że każdy Gospodarz sucho do swoiey zwiosł Stodoły, procz iednego Prosa, Tatarki i Owsow. Ktorym w tych czasach mocno Deszcze przeszkadzaią. Jednak na Targach żadney ieszcze dotąd iak się spodziewano nie widziemy Tanności, i takowey tru-

Tt 2

(a) Zyczyćby potrzeba, aby wszystkie Miasta Kraiowe, mianowicie Stołeczne i Głownieysze, naśladowały tego Porządku Miasta Krakowa, a zapisywały podobnież w swoich Protokułach, co zdałoby się nie tylko dla wygody teraźnieyszey, ale i dla potrzeby Kalkulacyi Gospodarskiey Urodzaiow na przyszłość.

trudno spodziewać się potrzeba, z tych przyczyn, a nayprzyncypalnieysza iest ta, że mało co Rok ten lepszy iest, od Roku zeszłego, iak się wydawało w Polach. Druga, że iuż mało Zboża starego po Spichlerzach znayduie się, którego wiele w Kordon Cesarski wywieziono. O czym W. W Mciom Panu Dobrodz: w Miesiącu Lipcu doniosłem, iaki był wywóz w Miesiącu Maiu, a o innych nierównie, o których ieszcze niewiem. Teraz Pracownik z potrzeby Grosza przy Domie swoim, bez którego się obeyść nie może, iest potrzebny sprzedać owę Garsztkę dla spłacenia się z tych Długów, które na Przednowku na siebie zaciągnął, i potrzebę Domową. Pierwsza Panu swemu, co go w potrzebie założył na siew i żywienie, po drugie na sprzęta Gospodarskie i Przyodziewę, i Arędarzowi, bez którego się także nie obszedł. Więc gdy zasieie i na pożywienie zostawić będzie musiał, mało iuż co na Targ wywiezie. Możnieysi zaś czas przyszły upatruią z przedażą, i utrzymywać się będą. A gdy na Rok przyszły w Kordon tyle wywiezą z Województwa naszego Zboża, iak w tym wywieziono i wywieść mogli Roku. Smiało iuż zapewnić mogę, czego uchoway Boże, nim się do nowego doczekamy Zboża. Korzec do Złł: Pol: 40. przyidzie.

WWMci Panu Dobrodzieiowi to donoszę, a podług woli swey raczysz to opisać w Dziele swoim, lecz wątpie, żeby się nie ziściło, gdyż w Roku zeszłym tylko o Złł: Pol: 3. chibiłem.

— *Targ Miasta Sandomierza, iaki był w Miesiącu Wrześniu, specyfikuie się.*

		Złł:	Gr:
Zyta lepszego -	*Korzec*	13.	—
Ditto podleyszego -	Ditto	12.	15.
Pszenicy lepszey -	Ditto	17.	15.
Ditto podleyszey -	Ditto	17.	—
Jęczmienia - -	Ditto	11.	—
Owsa - -	Ditto	5.	—
Jagieł - -	Ditto	28.	—
Krup Jęczmiennych ordyn:	Ditto	22.	—
Siemienia Lnianego -	Ditto	16.	—
Ditto Konopnego -	Ditto	12.	—
Oleiu Lnianego -	*Garniec*	4.	8.
Wodki lepszey -	Ditto	8.	—
Ditto ordynaryiney -	Ditto	5.	—
Masła - -	*Funt*	—	18.
Saletry - -	Ditto	2.	—
Mięsa świeżego -	Ditto	—	8.
Kawy - -	Ditto	2.	10.
Cukru - -	Ditto	1.	25.

Wosku

		Złł:	Gr:
Wosku żółtego -	*Kamień*	64.	—
Miodu przaśnego -	Ditto	16.	—
Łoiu topionego -	Ditto	22.	—
Ditto nie topionego	Ditto	17.	—
Wełny lepszey -	Ditto	40.	—
Ditto podleyszey -	Ditto	30.	—
Tituniu - -	Ditto	34.	4.
Zelaza Kraiowego -	*Cetnar*	36.	—
Soli Austryackiey -	*Beczka*	56.	18.
Wołu lepszego -	*Sztuka*	176.	—
Skór Wołowych surowych	Ditto	18.	—
Ditto Cielęcych surowych,	Ditto	1.	—

Specyfikacyą takowego Targu zaświadcza Andrzey Rogowski, Prezydent Miasta J. K, M. Sandomirza.

— *Targ Miasta Radzynia w Woiewództwie Lubelskim leżącego w ostatkach Miesiąca Września.*

		Złł:	Gr:
Zyta - -	*Korzec*	10.	—
Pszenicy - -	Ditto	18.	—
Jęczmienia - -	Ditto	9.	—
Owsa - -	Ditto	5.	—
Prosa - -	Ditto	12.	—

Gryki

		Złł:	Gr:
Gryki - -	Ditto	10.	—
Grochu ordynaryinego	Ditto	12.	—
Woł dobry -	*Sztuka*	140.	—
Ciele - -	Ditto	10.	—
Baran - -	Ditto	6.	—
Indyk spory -	Ditto	6.	—
Gęś - -	Ditto	1.	8.
Kura - -	Ditto	1.	—
Wieprz śrzedni -	Ditto	60.	—
Masła Faska 6. Garcowa	-	24.	—

Zbior tego-roczny. — Zyto (lubo troszkę upały nadzwyczayne uszczupliło) późne, okazuie się dosyć piękne, niewiemy ieszcze iak namłotne będzie, Pszenica, Owies, Proso, nie chybiły także, Jęczmień uszkodzony przez upały nie będzie w Krupach wydatnym, Tatarki u nas ze szczętem wypaliło, na nasienie tylko ledwo zda się, toż samo i Groch zginął — Zaświadcza *Marcin Buczyński* Burmistrz Miasta Radzynia.

— *Targ*

— *Targ Miasta Kurowa w Woiewództwie Lubelskim leżącego, iaki był w ostatkach Września.*

		Złł:	Gr:
Zyta - -	*Korzec*	12.	—
Pszenicy - -	Ditto	18.	—
Tatarki - -	Ditto	12.	—
Grochu pięknego -	*Cwierć*	5.	—
Koń Gospodarski śrzedni	*Sztuka*	110.	—
Wół Gospodarski -	Ditto	104.	—
Wieprz chudziek roczniak	Ditto	20.	—
Słoniny Połeć od	*Funtów* 39½.	28.	—
Kożuch dobry -	*Sztuka*	24.	—
Podleyszy - -	Ditto	16.	—
Gęś dobra - -	Ditto	1.	15.
Podleysza - -	Ditto	1.	6.
Kapłon młody -	Ditto	—	15.
Kurcząt para dobrych	Ditto	—	24.
Podleyszych -	Ditto	—	20.
Łoiu topionego -	*Funt*	—	20.
Masła - -	Ditto	1.	—
Cebuli - -	*Kopa*	2.	—
Wina Francuzkiego ordynaryinego -	*Kwarta*	2.	—
Miodu pitego -	*Garniec*	2.	—
Orzechów Laskowych	*Cwierć*	4.	—
Buraków - -	Ditto	1.	—
Wiązka Siana dobra - -		—	6.

Zela-

			Złł:	Gr:
Żelaza	- -	*Funt*	—	7.
Kół do wozu Gospodarskiego		*Para*	3.	15.
Olszyny Mokrey	-	*Fura*	2.	—

Takową Specyfikacyą Targu zaświadcza *Dębicki* Uczeń Szkoły Parafialney Kurowskiey.

— *Targ Miasta Kamieńca Podolskiego, iaki był w początkach Września, specyfikuie się.*

			Złł:	Gr:
Żyta nowego	-	*Korzec*	12.	—
Pszenicy dobrey	-	Ditto	16.	—
Jęczmienia	-	Ditto	7.	—
Owsa nowego	-	Ditto	6.	—
Gryki	- -	Ditto	10.	—
Jagieł	. -	Ditto	18.	—
Krup Jęczmiennych	-	Ditto	15.	—
Ditto Gryczanuych	-	Ditto	20.	—
Oleiu Konopnego	-	*Kwarta*	1.	15.
Wódki lutrowaney dobraney Wody	- -	*Garniec*	5.	15.
Masła	. -	*Funt*	—	20.
Słoniny tłustey	-	Ditto	—	12.
Mięsa świeżego	-	Ditto	—	3.
Kawy	- -	Ditto	2.	20.
Cukru Kanara	-	Ditto	2.	—

Wosku

		Złł:	Gr:
Wosku żółtego od funtów 36	*Kamień*	76.	—
Wosku Jarzęcego -	Ditto	110.	—
Miodu Patoki -	*Garniec*	9.	—
Anyżu - -	*Kamień*	18.	—
Łoiu topionego -	Ditto	15.	—
Ditto nie topionego	Ditto	12.	—
Wołu lepszego -	*Sztuka*	108.	—
Skór Wołowych wielkich surowych - -	Ditto	18.	—
Ditto wyprawnych -	Ditto	24.	—
Ditto Cielęcych surowych	Ditto	2.	15.
Ditto wyprawnych -	Ditto	6.	—
Ditto Kozłowych surowych dużych - -	Ditto	8.	—
Ditto Wyprawnych -	Ditto	16.	—
Gęś stara - -	Ditto	1.	—
Ditto młoda -	Ditto	—	20.
Kura stara -	Ditto	—	18.
Kurcząt rosłych -	*Para*	—	18.
Indyk stary -	*Sztuka*	3.	—
Kaczek młodych -	*Para*	—	24.
Harbuzów niedorodnych	*Sto*	16.	—
Lepszych - -	Ditto	24.	—
Melonów dobrych -	Ditto	18.	—
Wina Węgierskiego ordynar:	*Kwarta*	3.	—
Ditto lepszego w proporcyi	Ditto	18.	—
Ditto Francuzkiego ordynar:	Ditto	3.	—

Ditto

		Złł:	Gr:
Ditto dobrego -	Ditto	5.	—
Deroniaku - -	Ditto	2.	—
Soli Kordonowey -	*Huska*	—	5.
Teyże Soli sotko czyli sto	-	14.	—

Innych Produktów dawniey w Tabelli znayduiących się, Cena nie kładzie się z przyczyny, że częścią niektórych nie przedaią, a niektóre zawsze nie znayduią się.

Lato do zbierania dość było pogodne, ale Jęczmiona i Tatarki przez posuche szkodliwe, od Niedziel 4. Deszcz w te dnie po razu zaczął przepadać. Jęczmiona wcale chybiły, Pszenice, Zyta, Prosa ranne, Tatarki, Owsy dobre. Polesie na uprawnych gruntach, też Zboża ma dobre. Wołyń wyśmienite. Podole nie złe. Koło Kamieńca tylko do Dniestru w około o mil 3. słabsze. Obozy za Dniestrem bliskie, Cenę Produktów wszelkich utrzymuią.

Specyfikacyą takowego Targu zaświadcza Piotr Walański Radzca Miasta Kam: Podol.

— Targ

— *Targ Miasta Wilna, iaki był w ostatkach Września, specyfikuie się.*

			Złł:	Gr:
Żyta Osiet:	Miary Kommis:	*Beczka*	68.	—
Ditto Syromł:	Ditto	Ditto	60.	—
Pszenicy	Ditto	Ditto	100.	—
Ditto letniey	Ditto	Ditto	90.	—
Jęczmienia	Ditto	Ditto	50.	—
Gryki	Ditto	Ditto	48.	—
Owsa	Ditto	Ditto	32.	—
Grochu	Ditto	Ditto	56.	—
Siemienia Lnianego	Ditto	Ditto	48.	—
Ditto Konopne	Ditto	Ditto	32.	—
Lnu czystego	-	*Kamień*	18.	—
Pięki -	-	Ditto	12.	—
Krup Jęczmien:	Mi: Komm:	*Beczka*	80.	—
Ditto Gryczannych	Ditto	Ditto	80.	—
Miodu Praśnego	-	*Miara*	48.	—
Chmielu młoconego	-	*Kamień*	5.	—
Ditto szczypanego	-	Ditto	10.	—
Oliwy zieloney	-	*Funt*	1.	10.
Wodki Anyżkowey dubel:		*Garniec*	4.	20.
Ditto ordynaryiney		Ditto	3.	24.
Soli Hiszpańskiey Królewiecka	- -	*Beczka*	40.	—
Ditto szarey Franc:		Ditto	36.	—
Sledzi Gotembur:	-	Ditto	40.	—
Szczeciny	- -	*Funt*	—	20.

Słoni-

		Złł:	Gr:
Słoniny i Sadła -	Ditto	—	18.
Anyżu - -	*Kamień*	30.	—
Wosku - -	*Funt*	1.	20.
Oleiu dubeltow: -	*Garniec*	8.	—
Masła - -	*Funt*	—	24.
Łoiu topionego -	*Kamień*	24.	—
Ditto nie topionego -	Ditto	18.	—
Smoły Sledziowka -	*Beczka*	12.	—
Zelaza Szwedzkiego od 40. Funt: - -	*Sztaba*	11.	—

Takowy Targ, że był od 20. Września zaświadcza Przemieniecki Woyt Wil.

— *Targ Warszawski dnia* 28. *Września Roku* 1788.

		Złł:	Gr:
Żyta nie było kilka targów.			
Mąki Zytney -	*Korzec*	21.	—
Pszenicy nie było.			
Jęczmienia -	Ditto	10.	—
Owsa - -	Ditto	6.	15.
Gryki - -	Ditto	9.	—
Kaszy Jaglaney -	*Cwierć*	8.	22½.
Ditto Gryczaney -	Ditto	5.	22½.
Ditto Drobney -	Ditto	10.	—

Ditto

		Złł:	Gr:
Ditto Jęczmienney	Ditto	3.	15.
Ditto Drobney -	Ditto	4.	15.
Ditto Perłowey -	Ditto	11.	15.
Grochu zielonego -	Ditto	5.	15.
Ditto białego -	Ditto	5.	—
Ditto cukrowego -	Ditto	5.	22½.
Maku siwego -	Ditto	9.	—
Siemienia Konopnego	Ditto	4.	—
Ditto Lnianego -	Ditto	5.	—
Anyżu - -	Ditto	13.	—
Jay - -	*Kopa*	2.	—
Masła - -	*Faska*	40.	—
Indyków starych -	*Para*	10.	—
Gęsi - -	Ditto	2.	15.
Kaczek - -	Ditto	1.	10.
Kur - -	Ditto	2.	20.
Wołu dobr: - -	*Sztuka*	126.	—
Cielęta łepsze -	Ditto	27.	—
Bukaty - -	Ditto	16.	—
Wieprze karmne -	Ditto	156.	—
Barany - -	Ditto	9.	—
Łoiu topionego -	*Kamień*	19.	—
Ditto nie topionego	Ditto	13.	—
Skóra z Wołu -	*Sztuka*	18.	—
Ditto z Krowy -	Ditto	13.	—
Ditto Cielęca -	Ditto	2.	22½.
Chmielu - -	*Cecha*	134.	—

Kono-

		Złł:	Gr:
Konopi	*Kamień*	10.	—
Szczeciny	Ditto	32.	—
Wodki Okowitki	*Garn:*	6.	15.

Takowy Targ zaświądcza Wiesiołowski Instygator Taxowy Juryzdykcyi Marszał: Kor.

III.

O Targach i Handlu Zagranicznym.

W Poprzedzaiącey Części Dziennika na Kar: 574. doniosło się, iaki był Targ w Gdańsku do Dnia 5. Sierpnia, a teraz donosi się, iaki był Targ w tymże Mieście do Dnia 5. Września, iak następuie:

— Targ w Gdańsku do 5. Września.

Gdy teraz dopiero Kommissa na kupowanie Zyta i Pszenicy pokazały się do Anglii

glii i do Francyi, więc co było *Zyto* naylepsze w Wody kupowano z pobliższych Miast:

			Złł:	D	M.
Zyta	*Łaszt*	po	170.	176.	190.

Pszenica ieszcze w równey Cenie, gdy z Polski nie spłynęły żadne Statki, oprócz od Płocka z Popiołami i z Zytem bardzo lichym, z których przedano:

Zyta	-	*Łaszt*	po	158.
A Popiołu	-	*Beczka*	po	6. i 7.

Jęczmienia ieszcze nie spławiono — *Owies* licho się urodził, zewsząd takie Wiadomości — *Grochy* piękne i zdrowe — *Kaszy* wszelakie są tu żądane dla Ludzi Ubogich — *Zyto* nowe płacą drożey, bo ważne i czyste:

Zyta nowego *Łaszt* po 185.

W *Zuncie* więcey nad 60. Okrętów Szwedzkich czekaią na Konwoy dla ubeśpieczenia od Kaprow Ruskich — Dzisiay od Morza doszła wiadomość, że 4. wielkie Okręty Angielskie z Solą dla Pruskiey Kompanii na Rhedzie stanęły, ieden Okręt ma bydź około 600. Łasztów duży — Izali więcey Okrętów Cudzoziemskich gdy przyidą, nie wesprzą Handle, osobliwie Zbożowe.

Do

Do Dnia 1. Sierpnia Cło na Zyto we *Szwecyi* od Łasztu było nałożone do 80. Złotych? gdy i tu staniało, i wolne bez Cła od namienioney Daty wprowadzenie do Szwecyi zachęciło wielu, przez Woynę zaczętą stali się nieszczęśliwemi, gdyż Moskiewskie Okręty iuż około sta Kupieckich małych Okręcików zabrali, naywięcey do Gdańska, Królewca i Elbląga żegluiących, że Sledziami, suchemi Rybami, Zelazem &c: i ztąd kilka powracaiących ze Zbożem: Także tu niepocieszne wiadomości z Kopenhagi dochodzą? osobliwie dla tuteyszych Kupców Zbożem handluiących, maiących dosyć drogo kupionego Zyta z przeszłego Roku.

Od lat kilkudziesiąt, nie pamiętaią żadnego tak nieszczęśliwego Roku w Handlach, prawie we wszystkich Artykułach? Jednak tu Gdańsk nie pokazuie wewnętrzney mizeryi, bo mało takich Domów, które mogą żyć z własney Substancyi zapaśney, mniey ieszcze Kupców, którzyby mogli zarobić na wyżywienie Stanowi przyzwoite, a zatym Rzemieślnicy z ubożeli, Starzy nie wstydzą się prosić o chleb, a Młodzi szukaią mieysc, gdzieby mogli żyć ze swego Kunsztu.

Do Moskwy bardzo wiele ludzi oboiey płci lądem i morzem udało się, osobliwie

Mennonistów ludzi gospodarstwo rolnicze bardzo dobrze sprawuiących, a nie tylko z Miasta, lecz i z Lądów dla uciemiężliwości przez Akcyzy i inne onera.

Owoż rzeczywistość, gdzie nie maią Ludzie swobody, tam i Handle i Rolnictwo niszczy Kray z Ludzi i Pieniędzy.

W tych dniach kilkanaście Okrętów przybyło, Rapport o onych zkąd? i z czym? potym będzie doskonały na wydrukowanych kartach, z przeszłego Tygodnia przyłączam kartkę Okrętów, które wyszli i przyszli — Dat: z Gdańska 5. Września *Korrespondent Dziennika Handlowego.*

— *Specyfikacya Okrętów przyszłych i wyszłych w Gdańsku do 30. Sierpnia.*

Przybyłych do Gdańska do 23. dnia było	-	-	276.
W przeszłym Tygodniu do Soboty			
Przybyło.			
Z Anglii z Solą	-	-	5.
Ditto z Węglami Kam:	-	-	1.
Ditto z Pakami Towarów różnych			2.
Ditto z Ballastem czyli Piaskiem		-	7.
Z Danii z Rybami, Sledziami		-	1.

Z Hol-

Z Hollandyi Ballastem	-	-	1.
Z Francyi Winem, Kawą	-	-	1.
In Summa wszystkich Okrętów			292.

Odeszło.

Do 23. Sierpnia	-	-	282.
Do Szwecyi z Zbożem	-	-	3.
Ditto z Mięsem solonym		-	1.
Do Francyi z Drzewem	-	-	2.
Do Anglii z Pszenicą	-	-	1.
Ditto z Drzewem -	-	-	4.
Do Danii z Drzewem	-	-	1.
Do Hiszpanii z Drzewem	-	-	2.
Do Petersburga z Owocami		-	2.
In Summa wszystkich		-	298.

Powyższa Specyfikacya wyszłych i weszłych Okrętów w Gdańsku, znayduie się w poprzedzaiącey Części Dziennika na kar: 578.

Doniosł tenże górliwy Korrespondent i o innych potrzebnych Wiadomościach Gdańskich, mianowicie o Miarach, Wagach, Preyscurantach &c: ale to wszystko dla szczupłości mieysca, zostawuie się następuiącey Części, a teraz udziela się Wiadomość wyobrażenia Handlu Polskiego z Mołdawią, o

czym co do słowa Excerpt wyięty z Rapportu JW. Czackiego Ssty Nowogrodz: Kommissarza Skar: Kor: iak następuie :

— *Excerpt z Rapportu JW. Czackiego Kom: Skar: Kor: uczynionego teyże Kommissyi względem Handlu Polskiego z Moldawią.*

JEżeli Prześw: Kommissya smutny widziała Obraz Handlu Polskiego z Państwem Austryackim, (*b*) to w przemocy, która na zwaliskach Nayświętszych Umów ciągnie zyski, aż nadto znaney, to w potędze Sąsiada tego nam wiadomey widzi i upatruie przyczyny.

Lecz równie uszkodzenia ciosy odbiera Polska od strony Moldawskiey, gdzie Xiąże w Kraiu swoim, iest nieiako Gościem, lub nieco dłużey bawiącym się przychodniem; Panowanie czasowe, a przyiaźń i dobre zachowanie Artykułem X. Traktatu Karłcwieckiego nayuroczyściey zaręczona.

Wi-

(*b*) *Obraz ten Handlu Polskiego z Austryą znayduie się w Dzienniku poprzedzaiącym na kar: 581.*

Widzi Prześw: Kommissya w Bilansach pod Lit: 7. M. (c) z tey strony wyiąwszy Wino, które uszkadza odbytowi Miodów i Lipców; Inne Produkta albo są nam konieczne, iako to Sol, albo kupione, drożey przedane bydź mogą, iako Bydło — Ten Handel z tym Państwem był dla Polski nzylepszym zyskiem, bo zbytku nie pomnażał, potrzeby opatrywał, konkurencyą w Soli z Cesarzem czynił — Nie znała Moldawią Taryff Celnych, do Wozów stosowano Cło, naywięcey nawet nie różniono gatunków.

Traktat ostatni z Moskwą ponowiony 1779. i 1783. zabeśpieczył płacenie 3. Procentu, z wolnością płacenia tam, gdzie wola Kupca idącego z Państwa Tureckiego mieć chce: Toż Sentit dla Cesarza 1783. wyszły, i z Królem Pruskim umowa dla Poddanych tych Monarchów zabeśpieczyły.

Ztąd wynikła potrzeba Taryffy, którą Moskwa przy Traktacie 1783. Roku umówiła, a Xiąże Mauroieni w Kraiu natenczas podległym Jego władaniu ogłosił, i tę pod Lit: 7. N. skła-

---

(c) *Bilans ten znayduie się także w Dzienniku przeszłorocz: na kar: 495.*

składam, (d) lecz ta nie zważana, bo nayczęściey do wyznania Kupców się stosuie.

Wolność gdzie chcieć płacenia 3. Procentów w Państwie Tureckim, daie sposobność Kupcowi tam płacić, gdzie Towaru mnieyszą stanowią Cenę, a ztąd Procentu wielość miarkuią.

Lecz iako Polska nie ma tey Kapitulacyi, tak los Kupców Naszych zostawiony Celnikom Arędującym, którzy podług upodobania; albo dla innych Narodów stanowniczą Taryffę stosuią do Polaków, albo takie Cło wybieraią, iak sposobność Kupca drzeć go pozwoli.

Miała Polska znaczny odbyt Gorzałek do tego Kraiu. Rząd Xięstwem Mołdawskim przez *Maurogieniego* stał się nowego uszkodzenia Handlu Naszego Epoką —— Boiarowie nie maiąc odbytu swoich Win, oraz Gorzałek, które z Win pędzą, przełożyli Xiążęciu: iż po-

---

(d) *Chociaż się tu wspomina o Literach, pod któremi szczegulne Pisma składaią się, ale to nie ma się rozumieć, że w Dzienniku one składaią się, ale w samym Rapporcie JW. Czackiego złożonym w Archiwum Kom: Skarb.*

pozwolenie wniyścia Gorzałek Polskich niszczy ich Maiątki. Przełożenie to otrzymało skutek żądany. Zakaz ogłoszony, a Przestępca podziemnym Baniom solnym oddanym został — Wprowadzone pokątnie Gorzałki, iako Tabella pod Lit: 7. O. świadczy, okazuią, iż gdy znaczny pożytek czynią, acz z wielkim trudem, kosztem: i niebespieczeństwem przewożone, zysku znacznego źrzodłem będzie wprowadzenie wolne Gorzałek.

Czuła o pomnożenie Handlu Kommissya, przełożyła to Nayiaśnieyszemu Panu i Prześw: Radzie, Jey zlecenia umocniły nayprzod JW. *Dzieduszyckiego* do pisania do Xięcia *Mauro-geniego*, a potym JPana *Pichelszteyna* w Stambule do podania Not Porcie — Lecz wtenczas kiedy Fermany pod Lit: 7. P. i 7. Q. wydane w ogulności nakazu, ułatwienia Handlu przeszkod, zachowania przyiaźni z Polską zalecenia, zaspokoiały słuszną troskliwość naszą; Wydawane pocichu, a Złotem wyiednane Fermany upoważniały czynność Xięcia Moldawii, który przesyłane sobie głośno Fermany całował, na ich czytanie wstawał, a cicho nadesłanych słuchał.

Sol Moldawska dla niedoskonałości wyrobienia Bań nie zawsze mieć mogła równy odbyt, bo częstokroć zawalone mieysca Kopalni,

palni, Soli wydobycie trudniły, większa do Polski potrzeba tego Produktu, łatwość większą, lub mnieyszą stanowiła cenę —— Od dawnych czasów Sol ta, ieszcze od Bogdana, raz Przyiaciela Polski, drugi raz Hołdownika Selimana wydobywać zaczęta, z Solą niegdyś Polską, dziś nieszczęśliwie Gallicyską, miała konkurencyą —— W tenczas kiedy Nasz Kray ten Produkt swoią własnością mienił, Moldawskiey Soli wprowadzenie psuło odbyt Naszey —— Prawo 1638. R. Vol: III. Pagina 958. zakazało tey Soli wprowadzenie, Lecz gdy okropna 1773. Roku Epoka, kazała zatwierdzić podpisem ten Zabor, któren moc upoważniła. Wynika potrzeba Konkurencyi ułatwienia, aby samowładnie postanowioney Ceny nie stawaliśmy się Ofiarą —— Nadto Prawo 1775. titulo Cło od Soli, dozwalaiąc wchodu wszelkiey Soli, uwalnia odzachowania tego Prawa, które iak pierwey było użytecznym, dziś z odmianą okoliczności nadto szkodliwym —— Lecz ta pewność Konkurencyi, ten zysk Kraiu z wyboru tańszego Produktu iuż miał ginąć, gdy z iedney strony chciano w mówić w Polskę niedopuszczenie Soli Moldawskiey, łudzić na czas taniey spuszczoną Ceną, a zdrugiey Strony chcieć zadzierżeć Solne Banie, więcey offiaruiąc Xiążęciu,

żęciu,

życiu, niżeli ma przychodu, a natenczas na Polskę nowy Haracz stanowić.

Zakaz Porty nie dozwala ztamtąd Zboża, i Wosku do Kraiu Naszego wprowadzać. Jeszcze Zboża nie potrzebuiemy. Wosk idzie przez Właścicielów szukaiących Towaru swego odbytu, lecz wprzypadku zdarzyć się mogącego Głodu, ten Zakaz aż nadto szkodliwym Polszcze bydź może: zdaie się więc sprawiedliwością, aby w przypadkach drożyzny ścieśniać wychody Zboża do Moldawii.

Miała Polska zdawnych Possesyi swoich które nawet podług Granic za Zygmunta I. prawie do uścia Rzeki Dniestru i Dnipru rozciągały się, ten zabytek; iż Promy nad Dniestrem do Nas należały w zamieszkach i zatargach z przymierza Leopolda z Janem III. 1683. Roku, i czworzystego Przymierza następnego Roku, a ztąd Woyny wynikłey, zaczeli Xiążęnta Moldawscy Promy pod Chocimem i Soroką stanowić — Takowa nowość była słusznym powodem Skarg Rzeplitey.

Rozgraniczenie 1703. Roku pod Litt: 7. R. za Panowania Achmeta w Turczech, a Augusta II. w Polszcze, przez Hadzi Jbraima z strony Tureckiey, a z Strony Polskiey, przez *Chomontowskiego*, *Koniecpolskiego*, *i Humieckiego* utworzone, zapewniło o wyiść mia-

nym

nym Nayiaśnieyszey Porty takowych nowości Zakazie.

Wzięcie przeciwko Traktatom przez Turka w Chocimie podług Traktatu z Osmanem III. 1621. Roku któreń w Ręku Moldawii Xięcia zostawać miał (iako o tym w Artykule Handlu z Tureczyzną obszerniey będzie) a ztąd wynikłe zaskarżenia, daley zamieszania Narodu, niepozwoliły skutecznie zabieżeć i zaradzić takowych Promów z strony Moldawskiey trzymania. Lecz gdy uskutecznienie onego, nietylko Dziedzicom Brzegowym może uczynić pożytek, ale nadto Prawo iedynie mienia na *Dniestrze* Promów maiąc, zabeśpieczemy się od Przeyścia Zgrai i Hultaiów, i Przemytu w Dochodach Celnych; A bytność moia w *Jassach* uprzedziła widok tych Promów, a zatym odięła mi sposobność skarzenia na te przestąpienie Soiuszów. Należy to J. K. Mości i Prześwietney Radzie przełożyć, aby razem z innemi Punktami, i to Nayiaśnieyszey *Porcie* przełożyć raczyła.

Te wszystkie Okoliczności gdy mi znaiome były, a Wola Kommissyi pod Dniem 18. Czerwca Roku 1787. umocniła mnię do przyłożenia starania, usunięcia przeszkod Handlowi naszemu; wsparty dzielną J. K. Mości Pana Naszego Miłościwego Pomocą, poiechałem

łem do *Jass* Stolicy *Moldawii*, przyięty grzecznie, wzdrygałem się nadzwyczaynych Honorów, które albo grzeczność, albo ambicya podawała —— Nakoniec otrzymawszy Audyencyą u Xięcia *Ipsylantego*, po odbytych zwykłych Państw Oryentalnych Przepisach, i Zapytaniach, oraz Odpowiedziach, mówiłem w ogólności o Handlu, o Przeszkodach z Strony Moldawskiey, o Mocy czynienia od Polski wzaiemności. Przypuszczony daley do Rozmów poufalszych, podałem na żądanie Xięcia, Pismo względem Gorzałek wchodu zakazu pod Litt: 7. S. W tym Piśmie, ac: Podpisem moim niezatwierdzonym wyraziłem, iż dwoisty powód iest czynności każdego Człowieka, tym więcey tych, którym Styr Rządu powierzony, Dotrzymanie Warunków od Przodków umówionych, i wł sny interess, przełożyłem, iż lubo pierwiastkowych Kraiu tego Związków z *Polską* pamięć, służy od dawna tylko części Dzieiów; Przyiaźń raz utworzona w szacownym została się, późnym Potomkom upominku.

Traktaty 1510. i 1518. z *Bogdanem*, a 1527. Roku z *Piotrem Jonem*, bez żadnego wyłączenia Towarów, które wolą tworzących Umowy, niekiedy w Traktaty mieści, zaręczyły Handlu nieprzerwany bieg.

A

A gdy sposób Traktowania z Xiążęty *Moldawskim i Wołoskim*, odmienionym przez Listy *Solimana* do *Zygmunta* I. został, *Porta* nie z Xiążętami *Moldawskim* i *Wołoskim* iako Niewolnikami swemi, lecz z samą *Portą* iako Zwierzchnią Panią aby traktowano, żądała.

Traktaty więc od 1553 do 1676 *Zurawińskiego*, Handlu Moldawskiego nieprzerwanie, owszem zupełną wolność zaręczyły.

Traktat zaś *Karłowicki* dawne Umowy wzmocnił, a Artykułem X. Przyiaźń Xięcia *Moldawskiego* dla *Polski* zabespieczył.

Nie omieszkałem i to dołożyć, iż Zakaz wprowadzania Produktów niektórych *Polskich*, da Prawo wzaiemności nie puszczania równie *Moldawskich* do Kraiu Naszego, a następnie podałem Mu odłączne Pismo pod Litt: 7. T. przekładaiąc, iż Handel Soli, większą częścią iest Intraty Xięcia *Moldawskiego*; lecz gdy zmnieyszona nie zostanie Produktu tego Cena, może Sol *Krymska* i *Gallicyska* używaną iedynie będzie, Prawo 1638. Roku nie wprowadzania tey Soli uskutecznionym zostanie.

Względem niepewności Opłaty Cła od Kupców *Polskich*, i onych ciążenia, obszernie mówiłem, wystawuiąc: iż tylko *Moska-*

lom

łom i *Austryakom* (bo *Prusacy* mały, i to tylko Wołami i Bydłem maią Handel:) czyniąc w Handlu łatwości, *Polakom* czynią uszkodzenie, i nie dozwalaią tey łatwości do dostawienia w tey samey dobroci będącego Produktu.

Te i inne obszerniey na kilku Posiedzieniach czynione Uwagi, ziednały Xięcia zastanowienie się. Zapewnił mnię nayprzód: iż Kupcy *Polscy* będą tylko do trzech Procentu opłacania zniewoleni, sprawiedliwość Jm będzie zapewniona w krzywdach od Celników czynić się mogących —— Względem wolnego wpuszczania Gorzałek, gdy Ferman *Porty* zakazał onych wprowadzenie, nie mógł więc natychmiast użyczyć Pozwolenia, lecz w ciągu czterech Niedziel, oświadczył nakłonić Boiarów, iż wspolnie z Nim do Porty pisać mieli o odwołanie i cofnienie Fermanów dwóch w tey mierze wyszłych.

Co do Soli: Magazyny nad Granicą Polską napełnić kazał, zniżyć Cenę Procentem ośm zlecił, a nadto oświadczył: iż gdy znaczna wielość tego Produktu zakupioną zostanie, zniży znacznie Cenę.

Myślałem także, aby można Tabaki nasze wprowadzać, a spuszczaiąc Cenę w Magazynach Exportationis, odbyt Tabak naszych w

Ja-

Jasach ułatwić; lecz gdy Monopolium od *Porty* na Tabakę ustanowiono, i temu samokupstwu podleganie *Moldawii* Ferman ogłosił, wolnego mieć nie można Handlu, lecz kryiomy; gdy nadzwyczaynie Cena podniesioną zostanie w *Moldawii*, udać się może.

Chciał, abym moie Pismo Podpisem zatwierdził, i wspólnie z Nim dla Kupców Taryffę ułożył; lecz gdy uroczystego umocnienia nie miałem, boiąc się przywłaszczenia mocy mi niepowierzoney, wolałem zostać ustnych Układów Odnosicielem, niżeli zasłużyć na naganę, że bez Władzy, Imieniem Kraiu działałem Umowę.

Woyna teraz wypowiedziana od *Porty Rossyi*, nie dozwala teraz czynić Układów, kiedy Broń, los Państw decydować ma, lecz gdy te Zamieszania uspokoią się, należy uzupełnić te Układy, i nieiako ie Uroczyście zapewnić.

Z powodu zniżyć mianey Soli *Moldawskiey* znacznie Ceny, pozwoli Kommissya podać Proiekt, któren acz uskutecznić nie iest w mocy tey Magistratury, światłe Obywatelstwo niektórych Ziemian uzupełnić może.

Mowić przed światłemi Mężami o Pożytku z konkurrencyi przedaiących ieden Towar, iest rzeczą zbytnią; bo co iest iasnego, do-

wodu

wodu nie potrzebuie. A założywszy to niezbite Prawidło, zdawałoby mi się, aby Magazyny tey Soli, w Woiewództwach *Wołyńskim*, *Lubelskim*, i Ziemi *Chełmskiey* założone były, i zniżona Cena większy utworzy odbyt. A tak *Gallicyiskiey*, albo wyprzedanie umnieyszonym zostanie, albo szacunek zmnieyszony dobrodzieystwem będzie dla ubogiego Ludu, a umnieyszeniem wychodzących Pieniędzy. Nadto: ten Zysk z tych Magazynów miałaby Polska, iż Właściciele tego Produktu, przez istotną Handlowi zawiść uprzedzaliby się, kto taniey Polakowi przedawać będzie, a my Panami wyboru Towaru, i stanowienia Ceny zostaniemy. Zagrożony tylekroć razy Xięciu Moldawskiemu, i ode mnie oświadczony w Piśmie powyżey wzmiankowanym, Zakaz Produktów *Moldawskich* do naszego Kraiu wprowadzenia, gdyby niedozwolenie wpuszczania Gorzałek cofnionym nie zostało, wkłada na mnie powinność, abym wiernie wyraził, co w tey mierze myślę.

Widziała Kommissya Billans Handlu Kraiu naszego z *Moldawią*, i oprócz Rzeczy tranzytem z Tureczyzny idących, iakoto: Borty Farbistey &c: i Wina, wszystkie niemal Produkta są nam potrzebne, bądź do zapomnożenia Fabryk, bądź droższego odprzedania, lub

ko-

koniecznego użycia zakazu, postrach iest potrzebny, uskutecznienie onego długie, byłoby szkodliwym.

Wielkie Paszy w Moldawii ofiaruią pożywienie i utrzymywanie Naszym Wołom, które tam żywione, nazad wprowadzone z zyskiem dla Kraiu odprzedawane zostaią. Ten Handel ułatwić należy, do czego uskutecznienie prożby od Zyda Czękinowskiego zaniesioney, dopomodz łatwo potrafi — Wyprowadza Właściciel Woły, składa Wadymonium, czas nazad wrócenia Wołów, albo przepadku zakładowych Pieniędzy 12. Niedziel wymierzony — Niepodobieństwo widoczne, aby w ciągu czasu tak krótkim Woły mogły być wypaszone, zdaie się więc przyzwoitą, aby czas Wady monialnych Pieniędzy przepadku do 24. Niedziel był posuniętym.

Prawo Seymu Grodzieńskiego 1784. Roku obwarowało, aby Chłopi powracaiący z Wołoszczyzny, Cła nie opłacali; lecz aby wiedzieć zkąd i dokąd przechodzi, zdawałoby się urządzić: aby Chłopa, Zony i Dzieci Nazwiska zkąd i dokąd idzie, oraz wielość dobytku napisana była; niemniey aby przechodu do Polski łatwość była czyniona, zaś przeyścia za Granicę z Familią i dobytkiem, aby Komory broniły, i pomocy w tym Woyskowych żądały —

ły — Scisłe nakoniec badanie, żądanie Swiadectw od Panow daiących Słobody, a ztąd nieuwalnianie od Cła zasiedziałych dawniey w Rai Chocimskiey i Mołdawii, może od zaludnienia Kraiu odstręczać — Należy i w tey mierze uczynić rozrządzenie, oraz poruczyć staraniu Officyalistom, aby pod Imieniem Chłopow, Cyganow nie przepuszczali. *(e)* Ten albowiem Narod plemie Włoczęgów Metanastami od Ptolomeusza Geografa Wieku drugiego nazwany; nie zna Prawa, oprócz zysku chęci; nie zna Cnoty, oprócz boiaźni i złodzieystwa. Prawa Lat 1557. 1568. 1578. Cyganów bytność w Kraiu wzbroniły, a 1624. Roku Vol: III. pag: 468. wyraźnie wchod do Kraiu nieosiadłym Wołochom i Serbom zabroniło.

Nakoniec Handel Nasz z Mołdawią porządnie utrzymywać się nie może, bez utrzymywania Konsula, ten bez Permanencyi Ministra w Stambule nie będzie dopuszczonym, ani Ferman na to wydanym bydź nie może: Protekcya, którą Konsul Moskiewski Polakom daie,

---

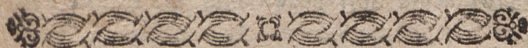
(e) *Na przełożenie te JW. Czackiego iuż zaszło urządzenie Kom: Skar: Kor: znayduiące się w Dzienniku trgorocznym na kar:* 343. §. 10.

uniża powagę Narodow, przeciwna iest nakoniec Interessom Polski, bo Moskwa zawsze za nieprzyiazną przez samą posadę Kraiu, przez dalekie władnącey Tronem Katarzyny widoki, przez Protekcyą, którą Wiarołomcom Porty Lennikom daie, poczytaną bydź musi. A tak uważaiąc Polakow, czyniących iedynie przez tę pomoc, szukaią sposobów uniżenia Handlu nieiako sobie przeciwnych — Lecz o tym obszerniey w opisaniu Handlu z Turkami — Chcieć zaś zupełnie zabespieczyć Polskę od Uciążeń przez Xiążąt Moldawskiego i Wołoskiego czynić się mogących, naylepszy iest sposob; w ciągu negocyacyi Rzeczypospolitey z Portą, ożywić Traktat 1664. Amurata IV. z Władysławem IV. mocą którego zabespieczono, iż Xiążęta za pozwoleniem Polski od Cesarzów Tureckich zatwierdzani będą — *Czacki S. N.*

Te są Uwagi JW. *Czackiego* Starosty Nowogrodzk: wyobrażaiące niepomyślny Handel Polski z Moldawią, którą to niepomyślność, Seym ninieyszy może przemienić na pomyślny, wedle przełożoney tey Remonstracyi JW. *Czackiego* — Jakie zaś są ieszcze Uwagi tegoż JW. *Czackiego* względem Handlu Polskiego z Turetczyzną? udzielono będzie w następuiących

Czę-

Częściach Dziennika — A teraz udziela się dalszy ciąg Rapportu tegoż JW. Czackiego, względem lustracyi Fabryk Solnych w Kraiu, iak następuie:

IV.

O Fabrykach Kraiowych.

— Dalszy Ciąg Rapportu JW. Czackiego Ssty Nowogr: względem Fabryk Soli Kraiowey.

410. Wieś Owczary.

Mieysca Posada między Buskiem i Zborowem na Planie pod Lit: a A. zdaie się mieć ten sam solno wody ciek, mułem i ziemią przywalona Krynica czystey nie zawiera wody: Słoności iednak ma stopni dwa, iako w Wodzie pod Liczbą XXXI. widzieć można. Sol z tey Wody pod Liczbą XXXII. wyciągniętą składam. Dołu słonego Imie od dawnych czasow nadane, znaiomości właściwych części wody dowodzi. Wieść Gminu, znaleziona tu Sol dawniey Kamienną, a następnie dla boiaźni zaboru zasypaną, twierdzi, Lasów te

Okolice nie maią. Odpowiedź W. Popiela Stolnika Wiślickiego Dziedzica tey Wsi pod Lit: BB. na zapytanie moie pod Nrem 14. zawiera, iż gotow zamianą Wsi się kontentować, lub warzenia Soli pozwolenia nie trudzić.

5to. Wieś Cumiennica.

Mieysce to nie daleko Makszowy, a blisko Straszniowa będące, iako na Mappie pod Lit: CC. widzieć można, należy Dziedzicznym Prawem do JW. Joachima Hrabi Tarnowskiego Ssty Suleiowskiego. Popielaty ziemi kolor, a na powietrzu rozsypuiący się, podobny do Warszt Kopalni Solnych, zachęcił do dalszego głębienia, a gdy w łokciu 80. Doł na Studnią brany iednostayną zawierał ziemię, w 136. zaczeły się Inkrustacye Gipsowe, budowa okrywa ten doł, który Plan pod Lit: DD składam. Dziedzic Kosztu swego nie żałuie, pomocy nie żąda, a nadgrody trudów swoich złączonych z Narodu korzyścią spokoynie oczekuie.

6to. Miasto Wąchock.

Zeznanie Niewiernego Herszka Lewkowicza z Torczyna przed W. Biernackim Kasyerem

syerem Rzplitey Skarbu Koronnego w Roku 1779. uczynione pod Lit: EE. Jakoby w tych Okolicach iakowaś Sol Kamienna odkrytą, i od Chłopa w Wąchocku przedawaną być miała, a potym rozkazem Zwierzchności zarzuconą była, dała powod memu w to mieysce przybyciu. Opisanie skazywało Rzeczkę obliwaiącą te Dziedziny, wiadomego Nazwisko Chłopa iego obowiązki i gatunek usług, zacząłem od potaiemnego w Okolicach badania. Wieść gminna tu i owdzie wynaleść mianą dawniey Sol, twierdziła, lecz czasu i mieysca niewyszczegulniła — Podałem moie badania, tak Opatowi Kommendataryuszowi JMX Szaniawskiemu, iako i Konwentowi pod Nrem 15. i 16. Odpowiedź Pierwszego pod Lit: FF zawiera, iż maiąc Kopią dawniey pomienionego zeznania przesłaną, czynił staranie o dowiedzeniu się o Puzdrowey Górze, w ktorey wnętrznościach ten drogi Kruszec miał się znaydować; lecz trudy Jego były bezsilne. Przełożonego, i Naystarszego Mnicha pod Lit: GG. zeznanie o żadnym śladzie, ba nawet wiadomości, zaświadcza. Zgromadzeni Zakonnicy pod Obowiązkiem Sumnienia za nakazem Zwierzchności toż samo wyznali. — Badane ich Papiery żadnego nie użyczyły mi światła innego, iak że z Przywileiów pod Lit: HH,

zdaie

zdaie się, że Bochnia dawniey była częścią Dóbr Klasztornych, a Przywiley 1249. pod Lit: JJ. od Bolesława Wstydliwego i Kunnegundy, tymże Mnichom nadany na 9. część Soli w Bochni w Bałwanach i inney w gatunkach, a wolności użyczenie szukania w Xięstwie Krakowskim i Sendomirskim Soli, i z niey 3*ciey*. *Złota* zaś i Srebra 5*tey*, Ołowiu, Miedzi, Cyny 3*ciey* części Klasztorowi przyswoienia dowodzi poprzedniczo od Daty w Dziejach umieszczoney w Kopalni nie dawno Naszey, a teraz cudzey robotę. *Czyniłem* z niektórych Starców badanie, te pod Lit: KK. składam.

7mo. Wieś Rączki.

Usilna Jego Królew: Mości staranność, o powrócenie przemysłem tego Skarbu, którym nieszczęsnych Okoliczności zwrotu stał się Plonem, w tym mieyscu szukania Soli dała początek.

Skorupne Jestestwa w Morzu żywione, a niektóre nawet iuż teraz w istocie swoiey nie byłe, okrywaiące wierzch ziemi, i do iedynastego sążnia w głębokości ziemi będące, okazuią w tych Stronach widoczne ślady Morza, które płynem Wieków nie zniszczone, odległych

od

od nas czasów zachowuią pamięć. To nie służąc za Dowod konieczny Soli, skutek pracy wątpliwym czyni, utworzone Społeczeństwo z Akcyi 40. pod Lit: LL. otrzymało od J. K. Mci wydatków wyłożonych odstąpienie, a przez umocowanych Pełnomocnictwem pod Lit: MM. Kontrakt z Dziedzicem W. Karwosieckim utworzony pod Lit: NN. został, mocą którego wolność kopania, a znalezioney Soli odprzedania Towarzystwu zabespieczona, a za to całość Propinacyi i Procentu dwa i pół z czystego zysku Dziedzicowi upewniona. 107. Łokieć był zgłębiony, kiedy w też mieysca ziechałem, Warsztwy rózne ziemi, a niekiedy popielaty Jł, okazuie się teraz kamień białawy z żołtemi kropkami. JW. Małachowski Kanclerz W. Koronny przyiąć raczył Rząd Zwierzchni tey Kopalni. Urządzenia niektóre potrzebne, iuż udziałane i czynić miane przybliżą, albo szukaiących domyślnego znalezienia, albo z mylney nadziei wyprowadzą. (*Reszta potym.*)

W poprzedzaiącey części Dziennika na kar: 599. w Nocie pod Lit: r. przydeklarował Dziennik dać wiadomość o Węglach Kamiennych w Kraiu znayduiących się, z którey obie-

tnicy

tnicy uiszcza się teraz, udzielaiąc Kopie Listów, czyniących wiadomość o znaydowaniu się takowych Węgli w Kraiu, wyiętych Excerptem z Rapportu JW. Czackiego Ssty Nowogrodzkiego, uczynionego Kom: Skar: Kor: w okoliczności lustrowania Fabryk Solnych.

— *Wiadomość o Węglach Kamiennych w Kraiu znayduiących się, wyięta z Rapportu JW. Czackiego Starosty Nowogrodzkiego.*

1. Kopia Listu JP. Popiela do JW. Czackiego Ssty Nowogr: względem wynalezienia Węgli w Sielcach nad Rzeką Przymszą w Dobrach *Sielce* zwane, W. Stoińskiego Burgrabiego Krakowskiego, leżących nad samą Przymszą Rzeką, kazałem kopać od Rzeki na łokci 8. gdzie iest dobry Węgiel, i do wszystkiego ten Węgiel używaią, toiest: do Kuźnic, do Wapna, i do Cegły palenia, ten kopią i biorą w tych Dobrach, przyłączam probę Węgli sztuk dwie, oraz Respons, na moy List pisany do tych Dóbr Dziedzica; Węgiel zaś nie iest głęboko w ziemi, od wierzcha samego na Łokci 5. grubość zaś iest na Łokci 6. i więcey mieyscami, rozległość tego Węgla wzdłuż iest na łokci 250. a szerokość na łokci

kci 19. po nad samą Przymszą Rzeką, nawet i w Lądach, iest ten sam Węgiel, oraz i w samey Rzece Przymsay iest Węgiel, i tego używaią do różnych robot. tylko że wierzchem w wodzie mułem przywalony.

Przeszedłszy przez Rzekę Przymszę, kazałem kopać we Wsi *Pogonia*, tak w części W. Badyniego, iako też i w części W. Korulskiego, posyłam proby po sztuk 2. oraz i ich Attestata, ktore tę samą moc maią co i w Sielcach, i nad tą samą Rzeką Przymszą, znayduie się rozległość tych Węgli we Wsi Pogonią, w ziemi iest na łokci 600. szerokość zaś na łokci 40.

Ztamtąd poiechałem do Wsi *Klimontowa* W. Mirasze skiego, tam znalazłem Węgle od Rzeki Przymszy na łokci 200, kazałem kopać, od wierzchu samego iest łokci 3. grubość w ziemi na łokci 5. i tak dobry iest, iak iak powyższe, i tęż samę moc maią, ktorych probę przyłączam sztuk 2.

Co się tycze dobywania Węgla, probowałem na Skrzynie, żeby dobywali Obywatele sami, lecz niechcą na Skrzynie, na Korce zaś byłoby wielką expensą i szkodą mierzyć i płacić, tak Dziedzicom, i iako Robotnikom, a na Skrzynie daleko lepiey iest, odbierać, i od nich płacić Robotnikom, toiest: Skrzynia aby

była

była łokci 5. długości, szerokości łokieć 1. głębokości także łokieć 1. po Złł: Pol: 3. gr: 24. toiest: za Węgiel, a Robotnikowi po Złł: Pol: 2. gr: 12. odpowiedzieli mi tak Obywatele, iako i Robotnicy, iak przyidzie do tego, że będą brane te Węgle od nas, to się zgodziemy —— Spław Galarkami małemi iest beśpieczny, i dosyć dobry Rzeką Przymszą, aż do Wisły, a Wisłą pod Nowe Miasto, a ztamtąd Wozami mil 3. do Buska prowadzić, tylko od lądów Wsi Pogonia, iako też i Sielca mil 3. wodą płynąć, iest Jaz zrobiony w Dobrach Jeleń JO. X. Biskupa Krakowskiego, na teyże Rzece Przymsza, który dla spławu drzewa iest bardzo szkodzącym, tak Flisom, iako też i drzewu płynącemu, Galarkami zaś prowadzić Węgiel, to zaraz u tego Jazu na mieyscu utonie, bez żadnego wyratowania, a niepotrzebny ow Jaz na Rzece spławney, iest tego Jazu na łokci 47. któren Ja sam mierzyłem, tam u tego Jazu, każdy spuszczaiący od iedney tafli Drzewa Kupiec na sprzedaż, Szlachcic na swoią potrzebę, płacić muszą Złł: 1. (nazywa się Jazowe) Skrzynie zaś do W. Andrychowicza przesyłam Wodą — Wyznaię mnie być nazawsze JW. Pana i Dobrodzieia, nayniższym podnóżkiem *J. Popiel d. 28. Maji 1788. z Komary Kazimierz.*

Listy Właścicielów tych Węgli, pisane do JP. Popiela, iako stwierdzaiące rzetelne tych Węgli znaydowanie się, tak kładą się co do słowa, iak następuie.

1. *List zeznaiący o znaydowaniu się Węgli Kamiennych w tymże Sielcu.*

Widząc WWPana Dobrodzieia troskliwe staranie, czynię to WWP. Dobrod: uwiadomienie. Że korzec Węgla Ziemnego Złł: Pol: 1. gr: 6. i kopać go nie będę, ani żadney pomocy nie dam, gdyż nie iestem w tym stanie, dopiero stanowienie zapłaty będzie, iak się dowiemy siła korcy w Skrzynię wlizie, bo ia przedaię korzec po Złł: Pol: 2. ale że to dla dobra Publicznego, czynię więc tę łatwość, pisząc się z uszanowaniem —— WWPana Dobrod: uniżonym sługą *A. Jordan Stoiowski d.* 21. *Maia z Sielca* 1788.

List 2. *zeznaiący znaydowanie się Węgli Kamiennych w Pogoniu.*

D. 23. Maia 1788. Na Bilet WWPana Dobrodzieia mam honor Jemu odpisać, i oświadczyć, iż te Węgle znayduiące się w grun-

gruncie moim, którego iuż WWP. Dobrod: masz probę, dobywać kazał, i to na użytek i Dobro Kraiu będzie, gdy mnie od JO. Kommissyi rekwizycya zaydzie, chętnie kopać pozwolę, przytym mnie Łasce i stateczney Jego Przyiaźni oddaię, wyznaiąc się z głębokim szacunkiem WWPana Dobrod: nayniższy sługa *Andrzey Korulski.*

Inne Fabryki, iuż doniesione Dziennikowi, dla szczupłości mieysca w tey Części nie kładą się, ale w następuiących Częściach umieszczone zostaną, a teraz inne Artykuły równie potrzebne Publiczney Wiadomości, udzielaią się.

V.

O Opisaniu Miast Kraiowych.

—— *Opisanie Miasta Kobrynia w Wdztwie Brzeskim Lit: leżącego.*

Uznaiąc Dzieło Dzien: Handlo: za arcypotrzebne, nim do dalszych Doniesień znaydę sposobność, o trzech okolicznościach z Wo-

z Woiewództwa Brzeskiego Lit: donieść Publiczności umyśliłem, o których wzmianki dotąd w Dzienniku nie widzę; *Nayprzód* o sytuacyi Miasta Ekonomicznego J. K. Mci Kobrynia. *Powtóre* o Jego Jarmarkach i Targach. *Potrzecie* o Jego Fabryce Zelazney i Miedzianey w Rudzie także Dobrach Stołowych J. K. Mci.

Co do Pierwszego, Kobryn o mil 7. lekkich od Brześcia, w bardzo dobrym co do Handlu, zostaie położeniu, nad Rzeką Muchawcem teraz spławną, oraz na Trakcie lądowym z Brześcia do Pińska, i z Wołynia do Litwy, w śrzodku blisko siebie Miasteczek, Wysokiego Lit: Kamieńca, Szereszewa, Prużany, Berezy Kartuzkiey, Chomska, Janowa, Drohyczyna, Antopola, Horodca, Dywina, między Wsiamy Ekonomicznemi i Szlacheckiemi, licznym Ludem okrytemi, w gruntach wcale i prawie statecznie żyznych.

Ma to mieysce dosyć Kowalow, Garbarzow, Szewcow, Cieślow, Zygarmistrza dobrego, Stolarza, a naywięcey Gancarzow. Gdyby im dobrych przełożono Burmistrzow, Cechmistrzow, mogliby przyrodzoną swoią zdatność, pożyteczniey iako dotąd wydoskonalić. Z Kanała Rzplitey Pinę z Muchawcem łączącego, więcey nierównie sposobności do Handlu temu miey-

mieyscu przybywa — *Datum z Wdztwa Brzeskiego Lit: 2. Lipca 1788. Obywatel życzliwy swey Oyczyznie* — O Jarmarkach zaś tamecznych donosi iak następuie :

VI.

O Jarmarkach Kraiowych.

Ponieważ dotąd Obywatele nie wszyscy ieszcze donieśli o Jarmarkach swoich Miast i Miasteczek, przeto ieszcze nie formuie się Tabella generalna Jarmarków całego Kraiu, ale tym czasem na to mieysce, kładzie się wiadomość oddzielna tych Jarmarków, które nadsyłaią obywatele, a gdy iuż tak liczne będą te oddzielne Doniesienia, iż z nich będzie można obszerną Tabellę uformować, natenczas da się szczególna Tabella.

— *Jarmarki i Targi Miasta Kobrynia.*

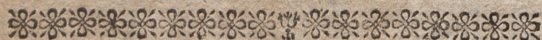
Jarmarki tuteysze są te:

1. Na SS. Trzech Królów Ruskic.
2. Na Przewody.
3. Na S. Troycę.

4. Na

4. Na S. Piotra.
5. Na S. Spasa.
6. Na Narodzenie N. P. M.

Wszystko to w Ruskim Obrządku liecznym Ludem, prócz bliższych z głębszey Litwy, Podlasia, Wołynia, Mazowsza, i różnemi domowemi Produktami, Końmi, Bydłem, Wieprzami, Skórami, Zelazem, Woskiem, Łoiem, Wełną, Płotnem, Miodem, naczyniem wszellakim Gospodarskim, Rybą suchą, i Cybulą, z Pińszczyzny napełnione bywaią, wielką Obywatelom przynosząc wygodę. Ale nawet Targi co tydzinń w Poniedziałek tak bywaią liczne, w Konie, Bydło, Płótno, Przędzę, Len, Konopie, Wełnę, Naczynia Gospodarskie, Zboże różnego rodzaiu iak indziey Jarmarki — Względem Fabryki zaś tameczney będzie poźniey.

VII.

O Kontraktach Kraiowych.

— *Doniesienie Dziennika Handlowego o następuiących Kontraktah Dubieńskich.*

Kontrakty Dubieńskie iuż wkrótce następuią, a wczesnych Doniesień, tak w Summach, iako

iako i Dobrach negocyować się na nich maiących ieszcze w Dzienniku nie widać, co znakiem iest, że Jedni dla chęci łatwieyszego oszukania niechcą donosić —— Drudzy dla niewiadomości o tym Dzienniku, w którym łatwo czynić mogą wszelkie Doniesienia, wedle następuiącey Informacyi:

Jeżeli kto ieszcze nie wie, że w Dzienniku Handlowym, zawsze przed Kontraktami zwykła się wydawać Tabella Dóbr i Summ maiących się na Kontraktach negocyować, przeto uwiadomia się cały Kray, że Dziennik Handlowy na następuiące Kontrakty Dubieńskie, ma wydać wcześnie Tabellę Dóbr i Summ, zaczym kto ma czy Dobra, czy Summy, czy iakiekolwiek Produkta lub Towary do Negocyowania na tych Kontraktach, niech iak nayprędzey donosi do Expedycyi Dziennika Handlowego w Warszawie na Krak: Przedm: Nro 438. a darmo takowe Doniesienia w Tabelli umieszczone zostaną.

KONIEC Części IX. Dzien: Handlow.

